

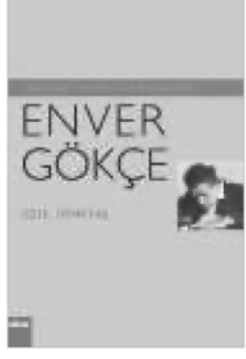
Şair Enver Gökçe'nin hapiste tamamladığı 'Yusuf ile Balaban' destanı sonradan kaybolmuştu

'Kayıp destan'ın esrarı

OSMAN ÇUŞAY

1951 komünist tevkifatında ağır işkencelerden geçmesine rağmen cezaevi koşullarında "Yusuf ile Balaban" adlı destanı tamamlamayı başaran Enver Gökçe ve bu yapıtı, 60 yıl sonra yine sert tartışmaların konusu oldu. Prof. Dr. İlhan Başgöz, destanın kaybolmasından kendisinin sorumlu olduğu yolundaki iddiayı reddetti.

Kısa bir süre önce yayımlanan "Berceste Mısraı Yazan Komünist: Enver Gökçe" kitabında Gökçe'nin en yakınındaki insanlarla yapılan görüşmelere de yer verilmişti. Edebiyatımızın olduğu kadar sol hareketimizin de tanınmış ki-

► Arif Damar, 51 tevkifatı döneminde yazılan destanın kaybolmasından İlhan Başgöz'ü sorumlu tutmuştu. Başgöz ise bunun tam bir 'yargısız infaz' olduğunu söyledi. Başgöz, Arif Damar hayatta olmadığı için onunla hesaplaşamayacağını belirterek "Enver Gökçe sağ olsaydı, en yakın arkadaşına atılan bu iftiranın cevabını verirdi" dedi.

masından sorumlu tutmuştu. 2010'da ölen Arif Damar, 2007'de gerçekleştirilen söyleşide şunları söylemişti:

"İlhan Başgöz'ün yalnız büyük bir suçunu var, yeri gelmişken söyleyeyim. Şimdi onun

(Enver Gökçe'nin) 'Yusuf ile Balaban' diye bir destanı var. Onu İlhan Başgöz'e veriyor. O da okuyor, yakıyor. Şimdi şeydeki halini de biliyor İlhan Başgöz'ün, yani hapishanedeki halini de biliyor. Onun korkak olduğunu. Ona verilir mi? Yanlış yaptı."

Kitabı okuyan Başgöz, bu suçlamalarla ilgili olarak yazar Celil Denктаş ve Yaba Yayınları'na sert bir mektup yazdı. Yaba edebiyat dergisinin Mart-Nisan 2012 tarihli 75. sayısında yayımlanan bu mektupta Damar'ın gerçekleri çarpıtıp ileri süren Başgöz, tarihe almında böyle bir kara lekeyle geçmeyi hiç hak etmediğini, anlatılanların temelsiz ve tam bir "yargısız infaz" olduğunu belirtti. Ünlü bilim insanımız, yazar Denктаş ve yayıncı Aydın Doğan'a yönelik "ayrıntılı tezkibinde" şu görüşleri dile getirdi: "Arif Damar'a göre ben Enver Gökçe'nin 'Yusuf ile Balaban' destanını yakmışım. Bugünlerde çok yakındığımız yargısız infaz tam da budur. Bunun ne büyük bir hata olduğunun siz farkında olmadığınız gibi tarih de olmayacak ve bu leke benim alnıma yapışık olarak kalacak. Sizin bu akıl almaz, temelsiz uydurmayı yayımlamadan önce beni haberdar etmenizi beklerdim. Bu güzel şiiri Enver, Harbiye mahpusunda yazdı. Yazışımın her safhasından haberim var. Ben de aynı koşu kalyordum. Geceleri el ayak çekilince Enver'in ranzasına giderdim. Destandan parçalar okur ve fikrimi sorardı. Sonra bir gün heyecanla geldi, destanın bittiğini söyledi. Tamamını okudu, hayranlıkla dinledim. Coşku ile birbirimizi kucakladık. 'Aman Enver iyi sakla bunu' dedim. 'Zulada İlhan, merak etme' dedi.

Sizin yayımladığınız kitapta Enver diyor ki 'Neticede bu işi de başardım. Destan sağ salım dışarıya çıktı. Fakat daha sonra aynı titizlik destanın saklanması gösterilemedi.' Bu ifadede ben destanın bir kişiye değil, bazı insanlara emanet edilmiş olduğu anlamını çıkarıyorum. Öyle olmasa neden 'Gönderdiğim arkadaş saklamadı' demesin? (...) İnsanlar şu veya bu nedenle kızgın oldukları arkadaşlarına ne kolay iftira edebiliyorlar? Ne tarafından bakarsan bak bu hatırlamanın inanılır bir tarafı yok, yok ama, yazık ki Arif yakınlarında öldü ve ben Arif Damar'la hesaplaşamam. Enver Gökçe sağ olsaydı en yakın arkadaşına atılan bu iftiranın cevabını verirdi. Şimdi eminim Enver Gökçe'nin mezarda kemikleri sızlamıştır böyle bir uydurmayı duyunca."

Kayıp destan tartışmasının yeniden alevlenmesine neden olan kitabın yazarı Celil Denктаş da bu meselede Damar'ın değil, Başgöz'ün haklı olduğunu söyledi. Kendisinin bir araştırmacı olarak Damar'ın görüşlerini sansürlemeden aktarmakla yükümlü olduğunu hatırlatan Denктаş, "İlhan Hoca'yı kitabı tamamlarken aylarca her yerde aradım, haberler bıraktım, bir türlü ulaşamadım. Ancak itirazlarını elbette kitabın yeni baskılarında kullanacağız" diye konuştu.

Bugünün gençliğinin 1940'ların, 50'lerin, 60'ların gençliğini çok aşmış, dedikodulara yüz vermediğini, aklın ve bilimin dışında üretilmiş söylemlere pabuç bırakmadığını kaydeden Denктаş, şunları söyledi:

"Bizim kuşağın ve öncekilerin görevi geçmişin yaralarını, hatalarını artık birer 'kan davası' olmaktan çıkartmak, bunları onarmaktır. Artık ikide bir pişirilip pişirilip sanki yeni bir şeymiş gibi sunulan, 'O yaktı!', 'Bu çaldı!', 'Şu öttü!' gibi abuklukları çöpe atmak. Gençliğin önünü açalım."

Celil Denктаş, 60 yıl önce bir avuç Türk solcusunun elden ele dolaştırarak okuduğu ünlü "Yusuf ile Balaban"ın bir gün devletin güvenlik arşivlerinden birinde ortaya çıkacağına olan inancını hâlâ yitirmediğini de sözlerine ekledi.

